

סוחרים

למשחק זה יש שלוש גירסאות עיקריות:

1. משחקי סוחרים המפעילים ידע, שבהם כל חניך משתמש בידע שיש לו, כדי לאסוף סדרת כרטיסים המתאימים זה לזה. כיוון שמשחקים אלו אינם מוסיפים ידע ואינם מעמיקים הבנה, אפשר להשתמש בהם בעיקר כדי לעורר עניין בנושא המשחק, כדי לפתוח נושא, או כדי לסכם ידע בנושא.

2. משחקי סוחרים הדורשים ניתוח, שבהם כל חניך משתמש בשיקול דעת ובניתוח, כדי לאסוף סדרת כרטיסים המתאימים זה לזה. כיוון שמשחקים אלו מפעילים שיקול דעת, אפשר להשתמש בהם כדי להעמיק את ההבנה של החניכים בנושא המשחק.

3. משחקי סוחרים של הבעת דיעה, שבהם כל חניך אוסף סדרת כרטיסים המתאימים זה לזה על פי דעתו האישית. במשחקים אלו אפשר להשתמש כדי לעורר את החניכים להביע את דעותיהם, או כדי לבחור לעצמם דעה, בנושא המשחק.

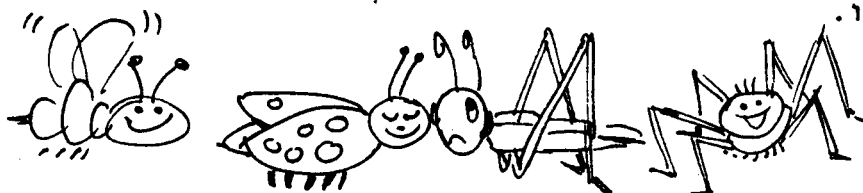
1. משחקי סוחרים המפעילים ידע

סוחרים בנושא חרקים

מדריך רוצה לעסוק עם חניכיו, בנושא של חרקים, כדי להרחיב את תחומי התעניינותם ולפתח את כושר התבוננותם. אולם, לפני כן, ברצונו לפתוח את הנושא במשחק פתיחה פשוט ומשעשע, אשר מטרתו לעורר בהם עניין בנושא, ולהפנות את תשומת ליבם לתכונות הרבות והמגוונות של חרקים אשר אין אנו נוהגים לשים לב אליהם בחיי יום יום.

הכנה:

א. להכין כרטיסי-חרקים: כרטיסי נייר שגודלם כמחצית גודלו של קלף, ומספרם לפחות כמספר המשתתפים. על כל כרטיס יופיע שם של חרק: יתוש / זבוב / דבורה / צרעה / חיפושית זבל / פרת משה רבנו / חרגול / מקק / נמלה / גמל שלמה וכו'. כדאי לצייר על כל כרטיס ציור פשוט של החרק, כדי שחניכים, אשר אולי אינם מכירים את שמו, יוכלו לזהותו.

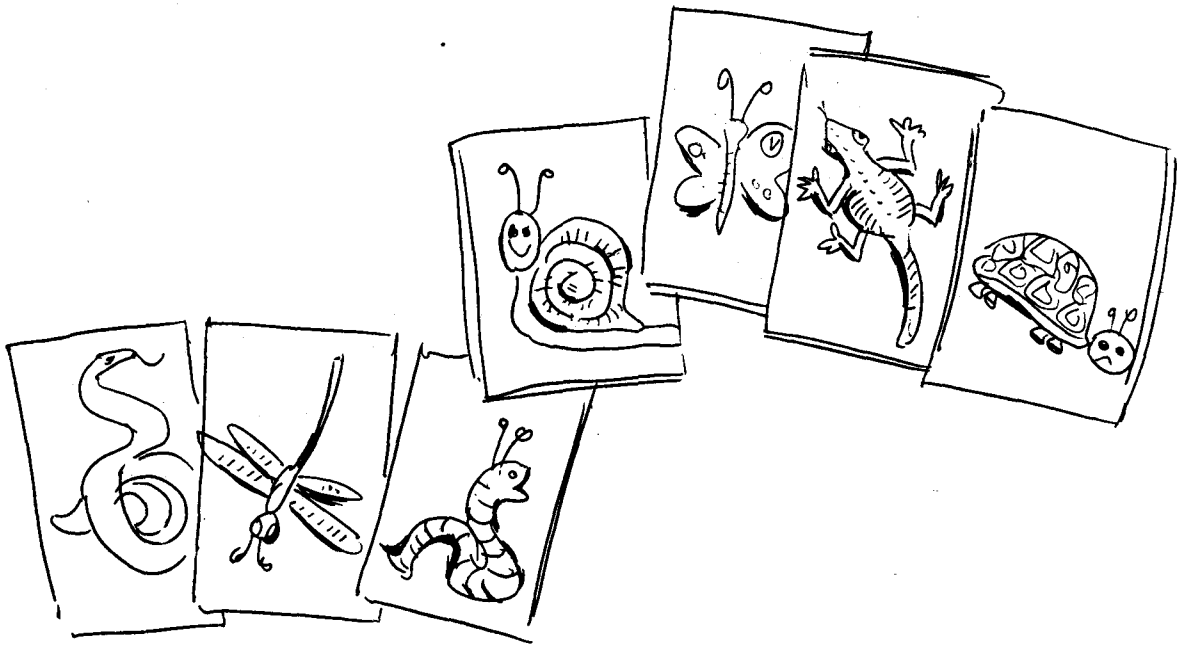
ב. להכין כרטיסי-תכונות: כרטיסי נייר באותו הגודל, שמספרם לפחות פי שלושה ממספר המשתתפים. כרטיסים אלו ייבדלו מכרטיסי-החרקים בצבעם או בצבע הכתוב עליהם. על כל כרטיס תופיע תכונה המתאימה לפחות לחרק אחד, ורצוי ליותר. למשל: מעופף / עוקץ / חי בקן / חי בקבוצות / אדום / בעל שש רגליים / בעל מחושים / ניזון מצמחים / ניזון מחרקים אחרים / מטיל ביצים / בעל לסתות / הופך לגולם וכו'. (כפי שאתה רואה, חלק מן הכרטיסים מתאימים לכל החרקים). כל אחד משני סוגי הכרטיסים, יכול להופיע יותר מפעם אחת.

מהלך המשחק

ערכב את כרטיסי-החרקים בערימה אחת, ואת כרטיסי-התכונות בערימה שניה. חלק לכל משתתף כרטיס-חרק אחד, ושלושה כרטיסי-תכונות. עתה יקומו כל המשתתפים ממקומם, יסתובבו בחדר, ויחליפו כרטיסים זה עם זה. כל משתתף רשאי להחליף כרטיסים עם כל מי שירצה, ובכל עת שירצה, אך בתנאי שישארו בידי, במשך כל המשחק, ארבעה כרטיסים בדיוק. מטרתו של כל משתתף היא למצוא שלושה כרטיסי-תכונות, המתארים באופן נכון את החרק המצויין בכרטיס-החרק שבידו. למשל - משתתף שיש בידו כרטיס-חרק "צרצר", יכול לאסוף כרטיסי-תכונות "בעל שש רגליים", "שחור", ו"בעל מחושים". משתתף שהצליח לאסוף סדרה מתאימה - מתיישב במקומו. אם משחקים באופן תחרותי - אפשר להכריז על הראשון שהרכיב סידרה כעל המנצח. לאחר שכולם סיימו (או עם תום הזמן המוקצב מראש) מקריא כל חניך את הכרטיסים שבידו, ויתר החניכים מאשרים אם הכרטיסים מתאימים זה לזה.

אפשרות אחרת - כל חניך מקריא את כרטיסי התכונות שבידו, ויתר החניכים מנסים לנחש מהו החרק הרשום על גבי כרטיס-החרק שלו. אומנם, קשה מאוד לדעת זאת, אבל - מה הרע בניחושים?

בצורה כזו, תשומת לב החניכים מופנית למגוון התכונות של חרקים שונים, לשונה ולדומה ביניהם, והעניין שלהם בנושא יגבר.

2. משחקי סוחרים הדורשים ניתוח

סוחרים כישורים ומקצועות

כל עיסוק ומקצוע דורש כישורים שונים. כדי להיות שחקן כדורגל דרוש כושר גופני, זריזות ויכולת שליטה ברגליים. כדי להיות מדען נחוצים יכולת חשיבה, כושר ניתוח ודייקנות. כדי להיות מדינאי יש צורך בכושר דיבור, כושראירגון, ביכולת לקשור קשרים חברתיים וכו'.

כיוון שכך, חשוב שכל אדם יהיה מודע לכישורים השונים הנדרשים בעיסוקים ובמקצועות שונים, כדי שיוכל להעריך את מידת התאמתו אליהם. מטרת המשחק היא להפנות את תשומת ליבם של החניכים לכישורים הנדרשים בעיסוקים שונים.

הכנה:

א. להכין כרטיסי-עיסוק, שמספרם, לפחות כמספר החניכים. על כל כרטיס יופיע תיאור של עיסוק או של מקצוע: שחקן קולנוע / מורה / מדריך בבית נוער / פועל חקלאי / נגר / שחקן שחמט / חשמלאי / מדען / זמר / סופר / גננת / מזכירה / פוליטיקאי / סוכן ביטוח / חנווני / שחקן כדורגל וכו'.

ב. להכין כרטיסי-כישורים, שמספרם לפחות פי שלושה ממספר החניכים. על כל כרטיס יופיע תיאור של כישור: זיכרון טוב / כוח גופני / נשימה ארוכה / קול ערב / דייקנות / חוש לסדר / ריצה מהירה / זריזות גופנית / כושר דיבור / רגישות לזולת / כושר אירגון / מחשבה מהירה / מחשבה מעמיקה / תשומת לב לפרטים / סבלנות / כושר ריכוז / דיוק ותיאום בהפעלת הידיים וכו'.

מהלך המשחק:

חלק לכל משתתף. כרטיס-עיסוק אחד ושלושה כרטיסי-כישורים. עם הינתן האות, יקומו המשתתפים ממקומם, יסתובבו בחדר, ויחליפו כרטיסים זה עם זה בזמנם החופשי. מטרת כל משתתף היא לאסוף שלושה כרטיסי-כישורים, אשר יתארו את הכישורים העיקריים הדרושים לעיסוק המוזכר בכרטיס-העיסוק שבידו. למשל, חניך שבידו כרטיס-העיסוק "ספר", יכול לאסוף את כרטיסי-הכישורים: "סבלנות", "דיוק ותיאום בהפעלת הידיים" ו"דייקנות". משתתף שסיים - ישב במקומו. לאחר שכולם סיימו, יקריא המשתתף שסיים ראשון, את כרטיסי-הכישורים שלו, ושאר החניכים ינסו לנחש מהו העיסוק שבידו. לאחר שנתברר מהו העיסוק, יכולים המשתתפים להביע את התנגדותם, או את הסכמתם, לכך שכרטיסי-הכישורים מתאימים לכרטיס-העיסוק, וינמקו את דעתם. אם משחקים במשחק תחרותי - עורכים על כך הצבעה בין כל חברי הקבוצה. אם החליטה הקבוצה שהכרטיסים אינם מתאימים זה לזה - בעל הכרטיסים הללו נפסל. החליטה הקבוצה שהכרטיסים מתאימים זה לזה - בעל הכרטיסים מוכרז כמנצח. לאחר מכן - עוברים ליתר המשתתפים, לשם קביעת המקום השני, השלישי וכן הלאה. בצורה כזו, מנתחים החניכים את הכישורים הנדרשים בעיסוקים שונים, מפעילים שיקול-דעת, והבנתם בנושא גדלה.

גירסא אחרת:

אפשר לתכנן את המשחק בצורה הפוכה: כל משתתף יצטרך לאסוף שלושה כרטיסי-עיסוק, וכרטיס-כישור אחד. על שלושת העיסוקים להיות כאלו, שידרשו את הכישור המוזכר בכרטיס הכישור. לשם כך, יש להכין כרטיסי-עיסוקים בכמות הגדולה פי שלושה מכרטיסי הכישורים.

תרגיל א-9: סוחרים פירסומות

קודם ראינו משחק דומינו העוסק בפירסומות מסחריות המופיעות בעיתון, ברדיו, בקולנוע, ובטריקים פירסומיים המנסים להשפיע על הקונים: הבטחת פרסים, שימוש בתמונתו של אדם ידוע, שימוש בהומור, שימוש בצבעים המושכים את העין וכו'.
כזכור, מטרתו של המשחק להפנות את תשומת לב החניכים לדרכים השונות אשר בהן מנסות פירסומות להשפיע עלינו. בנה משחק סוחרים שמטרתו זהה. חשיבות המטרה היא בכך, שאדם המודע יותר לנסיונות ההשפעה עליו, מסוגל לפעול ביתר שיקול-דעת, ובאופן עצמאי יותר.

תשובה:

הכנה:

- א. להכין כרטיסי-טריקים-פרסומיים, שמספרם לפחות כמספר החניכים. על כל כרטיס יופיע תיאור קצר של טריק פירסומי: משיכה בעזרת צבעים בולטים / משיכה בעזרת תמונה של בחורה יפה / הבטחת פרסים / צבעים בולטים, וכן הלאה. (עיין במשחק "דומינו פרסומות" בעמוד 26).
- ב. כרטיסי-פרסומות, שמספרם לפחות פי שלושה ממספר החניכים. על כל כרטיס תועתק או תודבק פרסומת מסחרית (אפשר להשתמש לשם כך בפרסומות מן העיתונים).

מהלך המשחק:

כמו במשחק הקודם. כל משתתף מנסה להשיג שלושה כרטיסי-פרסומות, אשר מופיע בהם הטריק הפירסומי המוזכר בכרטיס הרביעי שבידו. למשל, משתתף שבידו הכרטיס "משיכה בעזרת תמונה של בחורה יפה", צריך לאסוף שלושה כרטיסי-פרסומות, אשר הפרסומות שבהם מנסות למשוך את הקונה על ידי תמונת בחורה יפה. מנצח המשתתף שסיים ראשון, באם הקבוצה החליטה שהכרטיסים שבידו, אכן מתאימים זה לזה.

בצורה זו מנתחים החניכים את הדרכים, אשר בהן מנסות פרסומות להשפיע עלינו, ומודעותם והבנתם בנושא זה גדלה.

גירסא אחרת:

אפשר לתכנן את המשחק בצורה הפוכה: כל משתתף יאסוף שלושה כרטיסי-טריקים-פרסומיים, וכרטיס-פרסומת אחד. משחק כזה הוא אפשרי, אבל קשה יותר לתכנון. ראשית, מפני שיש

מספר מוגבל של טריקים פרסומיים, ואילו מספר הפרסומות שתוכל לגזור מן העיתונים אינו מוגבל. שנית, מעטות הפרסומות שיש בהן שלושה טריקים פרסומיים בולטים.

3. משחקי סוחרים של הבעת דעה

משחקים אלו עוסקים בנושאים שלגביהם אין תשובות נכונות או בלתי נכונות. משום כך, כל משתתף בוחר את כרטיסי המשחק על פי דעתו האישית. בניגוד למשחקי הסוחרים שראינו קודם, אין הקבוצה חורצת את דעתה, לגבי המשתתף, אם צדק או טעה בבחירת כרטיסיו.

סוחרים - מה חשוב בחיים

לכל אחד מאיתנו דיעות שונות לגבי דברים שחשוב יותר לעשותם בחיים. אחד סבור שחשוב מכל הוא להיות אדם ישר, שני סבור שתפקידו לעזור לחברה ולמדינה, שלישי חושב שכסף ורכוש הם העיקר, רביעי חושב שעל האדם לקיים את מצוות הדת. כיוון שדיעות אלו קשורות בדרך חיים ומתבטאות יום ויום ושעה שעה בהתנהגויותינו - חשוב, שכל אדם יברר לעצמו את דעתו בעניין. אחת הדרכים לבירור כזה, אם כי וודאי שלא היחידה, היא לשמוע מיגוון של דיעות בנושא ולהגיב זה על דיעותיו של זה. זאת נעשה במשחק הסוחרים הבא, שמטרתו - לעודד את החניך לברר לעצמו מהם הדברים החשובים בחיים, לפי דעתו. עם זאת, יש לזכור, שהמשחק ישמש רק קטע קטן בתהליך של בירור עצמי, וודאי שאין הוא מיועד לתת תשובות סופיות לאיש.

הכנה:

להכין כרטיסים, בכמות, לפחות פי ארבעה ממספר המשתתפים. על כל כרטיס יהיה רשום תיאור של מה שעשוי להיות חשוב בחיים: להיות ישר / להיות מאושר / להיות עשיר / לעזור לחברה / לעזור למדינה / לעזור לזולת / להיות יהודי טוב / לבטא את היכולת והכישורים / לצבור כוח והשפעה / להשיג מעמד חברתי גבוה / להיות עצמאי / לאהוב ולהיות נאהב / ליצור קשרים אישיים עמוקים / להקים משפחה / להיות אדם מפורסם / להיות גיבור / להיות שמח בחלקי / להיות שלם עם עצמי / להיות אזרח טוב / לעזור לסובלים / להיות שמח / לעשות חיים / להכנס להיסטוריה / וכן הלאה.

כפי שאתה רואה, חלק מן הכרטיסים דומים מאוד זה לזה, ומביעים רעיון דומה מאוד, אולם הבדלים אלו עשויים להיות משמעותיים עבור אנשים שונים.

מהלך המשחק:

ערבב את הכרטיסים, וחלק ארבעה מהם לכל משתתף. בהינתן האות, יקומו כל המשתתפים, יסתובבו בחדר, ויחליפו כרטיסים זה עם זה. כל משתתף ינסה להשיג כרטיסים, אשר יתארו במידה מדויקת, ככל האפשר, את דעתו לגבי מה שחשוב בחיים. לאחר זמן מה הפסק את החילופין. כל חניך יקריא באוזני הקבוצה את הכרטיסים שבידו, ויציין אלו מהם מביעים את דעתו, ואלו נותרו בידיו במקרה. שאר החניכים יוכלו להגיד ולהביע את דעותיהם על כך.

בצורה זו, יפעיל החניך את שיקול דעתו, ינסה לברר לעצמו את דיעותיו, ישמע את דיעותיהם של אחרים, ויקבל תגובות והשגות על דיעותיו. ייתכן, כמובן, שחניך לא ימצא אפילו כרטיס אחד המתאר במדויק את דעתו, אך אין בכך כל רע. גם כך הוא יעבור תהליך של בירור עצמי.

גירסא אחרת:

בתחילת המשחק ירשום כל חניך, על כרטיס אחד או יותר מה לפי דעתו חשוב בחיים. אחר כך יעורבבו כל הכרטיסים בערימה, ויחולקו שוב. על כל חניך יהיה לאסוף ארבעה כרטיסים אשר לא הוא כתב אותם, והמתאימים לדעתו.

הערה: משחק זה שונה במקצת ממשחקי הסוחרים שראינו קודם. במשחקים הקודמים יש שני סוגי כרטיסים (למשל: כרטיסי-עיסוקים וכרטיסי-כישורים). ויש להתאים שלושה כרטיסים מסוג אחד לכרטיס מסוג שני. כאן, לעומת זאת, יש רק סוג אחד של כרטיסים

תרגיל א-10: סוחרים "ציפיות מן הקבוצה"

כאשר בני אדם מתכנסים לפעילות משותפת - הם מצפים, בדרך כלל, לדברים שונים. האחד מקווה שיהיה שמח, שני מצפה שתתנהל שיחה רצינית בנושא המעניין אותו, ושלישי מצפה שתהיה אוירה של שיתוף ושל "ביחד". משום כך, חשוב שכל אחד יהיה מודע לציפיות של חבריו, כדי שיוכלו לספק את רצונם של משתתפים רבים ככל האפשר, כדי שיוכלו להתחשב זה בזה, וכדי למנוע אי הבנות.

כך הדבר גם בקבוצה חברתית: חשוב שכל חניך יהיה מודע למה שחבריו מצפים מן הפעילות בקבוצה, ולמידה שבה הציפיות שלו מתאימות לשלהם. תכנן משחק סוחרים, אשר מטרתו לעודד את החניכים לברר לעצמם מה הם מצפים שיתרחש בפעילות בקבוצתם, ולהכיר את הציפיות של חבריהם לקבוצה.

תשובה:

הכנה:

להכין כרטיסי-ציפיות, בכמות הגדולה פי ארבעה ממספר החניכים. על כל כרטיס תתואר ציפיה אפשרית של חניך מן הפעילות בקבוצה: להשתולל / לעשות חיים / להכיר דברים מעניינים / לשחק במשחקים משעשעים / לעסוק בספורט / להכיר לעומק זה את זה / לרכוש חברים / לדון בכל מיני נושאים / לעסוק במחנאות / לשיר שירים / לשמוע סיפורים / ללמוד דברים חדשים / לעסוק במלאכת יד / וכו'.

מהלך המשחק:

כמו במשחק הקודם, החניכים יחליפו ביניהם את הכרטיסים, וכל חניך ינסה לאסוף כרטיסים, אשר יתארו את ציפיותיו מן הפעילות בקבוצה. לאחר מכן, יקרא כל חניך, בקול רם, את הכרטיסים שבידו, ויוסיף את הציפיות שיש לו, אשר להן לא מצא כרטיס. אחר כך, אפשר לסכם את מגוון הציפיות השונות, ואף לבנות הסכם לגבי הפעילות בקבוצה. גם כאן, אפשר לבקש מן החניכים לכתוב בעצמם חלק מן הכרטיסים. אולם, בכל מקרה, כדאי שאתה המדריך תכתוב לפחות חלק מהם. כך תוכל לדאוג, שיופיעו במשחק כרטיסי ציפיות מגוונים ושונים, אשר ייתכן שלא יעלו על דעתם של החניכים, וכך יעוררו אותם לחשוב ולהפעיל שיקול דעת.

גירסא אחרת:

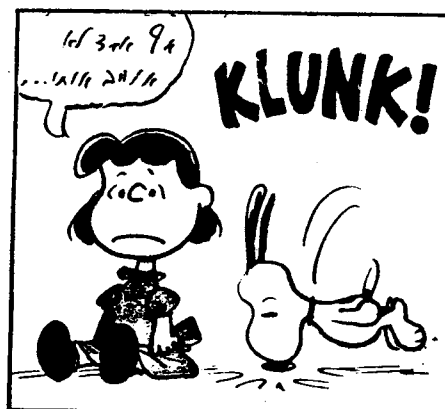
הציפיות הכתובות למעלה עוסקות בשאלה "לאיזה סוג של פעילות אני מצפה?" אבל, אפשר לבנות את המשחק גם סביב ציפיות מסוגים אחרים: לאיזה סוג של יחסים בין חברי הקבוצה אני מצפה? מה אני מצפה מחברי הקבוצה? מה אני מצפה מן המדריך? וכו'. אפשר גם לשלב במשחק אחד, מספר סוגים של ציפיות, כך שכל חניך צריך לאסוף, למשל - שני כרטיסים המתארים ציפיה מחבריו, ושני כרטיסים המתארים ציפיה מסוג הפעילות של הקבוצה. במקרה כזה, כדאי שכל סוג של ציפיה יהיה כתוב בצבע שונה.

תרגיל א - 11: תרגילי סיכום

1. בנה משחק סוחרים, אשר ישמש משחק פתיחה לפעילות בנושא של דבר מה המתרחש בארץ, ואשר מטרתו לעורר עניין בנושא, ולפרוש את הידע שיש לחניכים בנושא.
2. בנה משחק סוחרים, אשר מטרתו לעודד את החניכים לנקוט עמדה לגבי השאלה איך היו צריכים להראות החיים במדינת ישראל, לפי דעתם.
3. לחברה שלנו, כמו לכל חברה אנושית, יש הרבה ציפיות מן ההתנהגות של כל אחד מאיתנו: מאדם מבוגר אנו מצפים שלא יפרוץ בבכי בלי סיבה כבדת משקל. מאשה אנו מצפים שתטפח את עצמה. מרופא אנו מצפים שיהיה סמכותי ובעל ביטחון עצמי. מהורים - שיהיו מתחשבים ואחראיים. מאדם דתי - שלא יסע בשבת. וכן הלאה. כשאדם פועל בניגוד לצפוי - מלווים אותו, בדרך כלל מבטים טורדניים, אנשים מלגלגים עליו, או מתייחסים אליו כאל משונה או כאל "קצת לא בסדר". כיוון שרובנו חוששים מתגובות אלו - אנחנו חוששים מלהתנהג בניגוד לצפוי מאיתנו. בצורה זו מצליחות הציפיות של החברה להשפיע על התנהגותנו. כיוון שכך - חשוב שנהיה מודעים לציפיות החברה, כדי שנוכל לבחון אותן באופן מודע, לשקול אותן ולהתנהג באופן עצמאי יותר.
- תכנן משחק סוחרים, אשר מטרתו להעמיק את ההבנה של החניכים, בציפיות הרבות שיש לחברה מן ההתנהגות של אנשים שונים בחברה (בעלי מקצועות ותפקידים שונים, גילאים מינים וכו').
4. הגדר לעצמך מטרה אשר לא הוזכרה עדיין, ובנה לה משחק סוחרים המתאים לה.

3

2

1